

BOŽSKÁ LITURGIA

Trojsvätá pieseň

Po tropári a kondaku, ktoré hovoria o slávenom tajomstve (spieva ich ľud alebo zbor), kňaz intonuje: „*Pretože si svätý, Bože náš, a my ti vzdávame slávu...*” My spolu s anjelskými zbormi odpovedáme spevom: „*Svätý Bože, svätý Silný, svätý Nesmrteľný, zmiluj sa nad nami.*” Toto je jedna z najstarších častí byzantskej liturgie, slúžila ako vstupná pieseň. (Do dnešných dní sa pri pohrebných obradoch používa tento hymnus pri vstupe do chrámu.)

Vstupujúc plnšie do tajomstva Božej prítomnosti v nás, narážame na zvláštnu povahu tejto prítomnosti. „Svätosť” je jedno z mála slov, ktoré nám aspoň trochu osvetľujú Božiu prirodzenosť. Svätosť neznamená dobrota či poctivosť. Znamená to vyhradený, vyčlenený. V anafore sv. Jána Zlatoústeho je Boh: „*nevýslovný, nepochopiteľný, neviditeľný a neobsiahnuteľný*”. Ak zakladáme svoj život na božskej liturgii, začneme si uvedomovať, že Boha nemožno manipulovať a jeho cesty nie sú naše cesty. (Iz 55, 8) Rast v tomto poznaní nás pripravuje, aby sme pozornejšie vnímali jeho slovo, ktoré sa hlása.

Čítania a homília

Po odchode k hornému stolcu (sedes, hórnoje sidálišče) sa kňaz po prvý raz otočí k ľuďom a zvolá: „*Pokoj všetkým!*” Je to pozdrav žijúceho Krista, ktorým po svojom vzkriesení pozdravil apoštolov. V časoch Jána Zlatoústeho sa tento pozdrav udomácnil aj v liturgii. Ak chceme niekoho počúvať s dokonalou úctou, musíme byť v pokoji. Nesmieme sa rozptyľovať vnútorne ani navonok. Skutočný pokoj môžeme dostať len od Krista. Kňaz znázorňuje Krista, hlavu tela, ktorým je Cirkvev, a preto práve kňaz zvoláva do nás pokoj.

Po prokimene (pozostávajúceho z jedného alebo dvoch veršov zo žalmu) počujeme čítanie z listov alebo Skutkov svätých apoštolov. Je adresované nám tu a teraz presne tak, ako ho apoštoli adresovali prvým kresťanským spoločenstvám. Máme ho počúvať tak, ako by nás osobne oslovoval sv. Pavol, sv. Peter či sv. Ján. „*Aleluja*” je vlastne logickou odpoveďou na ich slová. Tento spôsob poďakovania za ohlasovanie dobrej zvesti patrí k najstarším prvkom bohoslužby. Diakon znova okiada chrám. Je to príprava na slávnostný okamih ohlasovania evanjelia.

Od raných čias cirkevni otcovia poukazovali na dvojité funkcie prestola pri liturgii - prestol evanjelia a prestol eucharistie. Náš postoj k čítaniu evanjelia a homílii nemôže byť čisto intelektuálny. To, čo počujeme, nie je iba nejaký príbeh, povzbudenie či pobavenie. Musí sa to stať našou potravou. „Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst.” (Mt 4, 11) Božie slovo musí byť prežité. Ak máme zmýšľať tak ako Kristus (Flp 2), potom sa musíme ponoriť do jeho slov.

V minulosti si ľudia veľmi ctili evanjeliár. Boli tak pevne presvedčení o prítomnosti Krista v ohlasovanom evanjeliu, že niektorí si hneď kľakli pod evanjeliár a chceli sa tak vyliečiť. (Lk7, 44 a Jn 15, 3) Zároveň tak vzdávali úctu. Počas čítania evanjelia svetlonosi držia sviečky, čo symbolizuje, že Kristus je „svetlo sveta”. (Jn 8, 12) Na čítanie evanjelia všetci odpovedáme: „*Sláva tebe, Pane, sláva tebe.*”

Suhubaja (vrúcna) ekténia

Táto ekténia poskytuje zhromaždenej cirkvi príležitosť, aby sa modlila za mnohé zvláštne potreby. Rubriky hovoria, že do tejto ekténie môžu byť zaradené prosby za rôzne úmysly. Takto sa modlíme nielen za „mier na celom svete“, ale tiež za pokoj na Balkáne, Blízkom Východe či v Strednej Amerike. Tu sa nemodlíme iba za „hojnosť plodov zeme“, ale aj za hladujúcich v Etiópii, Sudáne, Afganistane a Indii, ktorým by mohli pomôcť tí „viac obdarení“. Keď sa za nich modlíme, naplníme podstatu cirkvi. Pretože ako vyvolený rod (1 Pt 2, 9) a žijúce telo Krista stojíme pred trónom Otca v ustavičnej modlitbe za potreby sveta. (Heb 7)

Po nej nasleduje ekténia za katechumenov - tých, ktorí sa pripravujú na krst. No môžeme pritom myslieť aj na všetkých hľadajúcich a neveriacich v Krista. Tieto prosby osobitne zvyrazňujú misijné poslanie cirkvi - hlásať *evanjelium spravodlivosti* všetkému stvoreniu. (Mk 16, 15)